

Έκδοτης — Διευθυντής
Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ
Έτος 2ο - Άριθ. φύλλου 16
Τιμή φύλλου δρχ. 5
15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1977
Ήράκλειον 1866, άριθ. 110

ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΙΑΝΝΙΤΩΝ

ΑΝΑΔΑΣΜΟΣ

ΑΝΑΔΑΣΜΟΣ. Λέξη που ακούμε πολύ συχνά στα τελευταία χρόνια. Έγινε αναδασμός σε πολλές περιοχές της Μακεδονίας και της Θεσσαλίας, μα και σε πολλά χωριά της Κρήτης και ιδιαίτερα στα χωριά της Κάτω Μεσαράς, Τριπάκι και τα γύρω χωριά.

Ακούστηκε να γίνεται λόγος και για την επαρχία μας, μα πολλές αντιδράσεις εκδηλώθηκαν άμέσως. Δικαιολογημένα, γιατί δεν προηγήθηκε καμιά διαφωτιστική προσπάθεια για τὰ όφελη που προκύπτουν.

Αν καθένας μας κάνει μιὰ έρευνα στο χωριό που γεννήθηκε και ζει, θα διαπιστώσει πως πριν από δυό ή τρείς γενιές ή άγροτική περιφέρεια κάθε χωριού ήταν χωρισμένη σε μεγάλα κομμάτια γης.

Ό κάθε ιδιοκτήτης διατηρούσε στο μεγάλο αυτό κομμάτι γης σπίτι, άλων, περβόλι, αν υπήρχε νερό, και δτι άλλο του χρειαζόταν για μακροήμερη παραμονή σ' αυτό. Γιατί για να τὸ καλλιεργήσει ή να μαζέψει τὰ προϊόντα, έλιές ή σιτηρά τότε, χρειαζόταν πολλές μέρες και δεν έπρεπε να χάνει χρόνο με τὸ να πηγαίνει στο χωριό του.

Με τὸ πέρασμα τῶν χρόνων και τὸ θάνατο τῶν γερόντων, τὰ παιδιά έπρεπε να πάρουν μερδικὸ σ' όλα τὰ κομμάτια γης τῶν γονιῶν τους. Τὸ ίδιο έγινε και στην έπόμενη γενιά και μετὰ στη δική μας.

Έτσι, ένα χωράφι με 100 ή και περισσότερα στρέμματα μοιράστηκε σε τρία ή τέσσερα κομμάτια. Κάθε κομμάτι μοιράστηκε άργότερα πάλι σε τρία ή τέσσερα κομμάτια, άργότερα κι άλλη μοιρασιά κι έτσι φτάσαμε στα σημερινά μικρά κομμάτια γης από ένα ή δυό ή πέντε στρέμματα και πολύ σπάνιες περιπτώσεις περισσότερα.

Στὸ μεταξύ κάποιος πουλούσε τὸ μερδικὸ του, τὸ αγοράζε συνήθως ξένος κι όχι γείτονας συγγενής.

Μ' αυτό τὸν τρόπο σήμερα στην επαρχία μας ὁ καθένας έχει σε πέντε ὡς δέκα ή και περισσότερες τοποθεσίες μικροκτήματα σκορπισμένα από την παραλία ὡς τὴ ριζοβουνιά τῶν Λασιθιωτικῶν βουνῶν. Πολλές φορές

στην ίδια περιφέρεια δυό, τρία ή και περισσότερα κομμάτια αλλά ποτέ συνεχόμενα.

Οί συνέπειες τοῦ τέτοιου κατακερματισμοῦ είναι γνωστές. Πολύς χρόνος χαμένος για να πηγαίνει κανείς από τὸ ένα κομμάτι στο άλλο.

— Έχω στὸ κάμπο τῆς Βιάννου, μου λέει ένας, δυὸ χωράφια μ' έλιές, άλλα μικρά κι άλλα μεγαλύτερα. Σε μικρὴ σχετικά απόσταση τὸ ένα από τὸ άλλο, ὄχι όμως και συνεχόμενα. Ἀρχίζω τὸ μάζεμα σ' ένα απ' όλα, μα πριν τελειώσει ή μέρα οί έλιές τελειώνουν και πρέπει να πάω σε άλλο. Μάζεμα και δίπλωμα τῶν πανιῶν και τσουβαλιῶν, φρόντιμα και μεταφορά σε άλλο λιόφυτο. Τὴν έπομένη και καμιά φορά τὴν ίδια μέρα, είναι άναγκαία ή μεταφορά σε άλλο λιόφυτο.

Νέο χάσιμο χρόνων για τὸ συμμάζεμα και τὴ μεταφορά. Έτσι αν στὸ τέλος συγκεντρωθοῦν οί χαμένες ὥρες, γίνονται ένα ή και περισσότερα ήμερομίσθια για κάθε πρόσωπο που απασχολήθηκε για τὸ μάζεμα τῆς έλιᾶς.

Τὸ ίδιο θα συμβεί και στην καλλιέργεια, τὴ λίπανση, τὸ κλάδεμα κλπ.

ΣΤΝΕΠΕΙΑ: Σημαντικὴ αύξηση τοῦ κόστους παραγωγῆς. Τὸ ίδιο συμβαίνει σ' όλα τὰ χωριά, σ' όλες τὶς περιφέρειες. Τὸ ίδιο συμβαίνει και με όλες τὶς καλλιέργειες.

Τάχαγε παραγωγὸς στην περιφέρεια τῆς Ἀρθῆς που έχει περβόλια στὸ Ποροφάραγγο, στὸ Μύλο, στὰ Λατόμια, στὸν Ξερόκαμπο κι άλλου. Δίκτυο ποτισμοῦ στὸ ένα, δίκτυο στὸ άλλο, δίκτυο για όλα. Τρεξίματα από τὸ ένα στὸ άλλο. Προσθήκη έξόδων και κόπου, διπλασιασμός στις περισσότερες φορές τοῦ κόστους παραγωγῆς.

Όλα όμως τὰ εμπόδια που αναφέραμε, μπορούν να ξεπεραστοῦν μονάχα με τὸν αναδασμὸ τῆς γῆς. Ἡ συνένωση τῆς άγροτικῆς γῆς και ή δημιουργία μεγάλων άγροτικῶν μονάχων στὸν καθένα, ανάλογα με τὰ μικρά κομμάτια που έχει.

Δεν είναι δύσκολο να κατανοήσει καθένας τὰ όφελη που θα προκύψουν.

Ένα είναι τὸ δύσκολο, και σ' αυτό μονάχα θα πρέπει να φροντίσει ὁ καθένας για τὸν εαυτό του μα κι ὄλοι μαζί, να ξεπεράσουμε τὸ συναισθηματισμὸ που μᾶς κατέχει και τὸς δεσμούς που έχουμε με τὸ κάθε κομμάτι γῆς μας. Έχουμε βέβαια δεθεῖ μαζί του, τὸ έχουμε πατήσει, τὸ έχουμε σκάσει και ποτίσει με τὸν ιδρώτα μας, ήταν τοῦ πατέρα μας, τοῦ παπποῦ μας. Δεν ταιριάζει να τ' αφήσουμε εμεῖς:

Αὐτὰ όμως είναι καθαρός συναισθηματισμός. Έλιές ή τομάτες ή μανάνες μαζεύουμε στα πέντε ή περισσότερα μικρά κομμάτια που καλλιεργούμε σήμερα. Τὰ ίδια θα μαζεύουμε κι από τὸ μεγάλο κομμάτι με ευνόϊότερους ὄρους καλλιέργειας, απόδοσης, συλλογῆς και μικρότερο κόστος.

Αὐτὸς πιστεύουμε πως είναι ὁ σοβαρότερος λόγος που οί συνεπαρχιώτες μας αντιδρῶν στην εφαρμογή τοῦ αναδασμοῦ. Και γι' αυτό, ὅσο νιώθουν τὶς ὠφέλειες που θα προκύψουν απ' αὐτόν, ὡς αναλάβουν σταυροφορία για τὴ διαφύτωση τοῦ συνόλου.

Βέβαια στην επαρχία μας υπάρχουν δυσκολίες και πολλές μάλιστα, περισσότερες ἴσως από άλλα διαμερίσματα. Ἡ μεγαλύτερη δυσκολία προκύπτει από τὴν άνομοιομορφία που υπάρχει στα ἔδαφη τῆς επαρχίας μας. Ἡ διαφορετικὴ απόδοση από περιφέρεια σε περιφέρεια, ὁ χωρισμός σε ποτιστικά και μη ποτιστικά και άλλα. Όλα όμως αὐτὰ είναι τεχνικά και ξεπερνιούνται. Ἡ έπιτροπὴ αναδασμοῦ τὰ παίρνει υπόψη της και οί τυχόν μικροαδικίες περιορίζονται στὸ ελάχιστο.

Γι' αὐτὸ ὡς φροντίσουμε ὄλοι, ὁ καθένας με τὸν τρόπο του για τὸ ξεπέρασμα ὄλων τῶν ἐμποδίων, για να χωρήσουμε ὅσο γίνεται πιὸ σύντομα στην εφαρμογή τοῦ αναδασμοῦ και στην επαρχία μας, για τὸ συμφέρον ὄλων.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΤΗΣ ΒΙΑΝΝΟΥ

1. ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟΣ

Τὸυ κ. Ι. Π. ΝΕΡΑΝΤΖΑΚΗ Δ)ντοῦ Δημ. Σχολ. Ἄνω Βιάννου

3ο

Κατὰ τὴν Ένετοκρατία ήταν πολύ ὕψηλὸ τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα. Πολλές ἐκκλησιές σώζονται από τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ἡ Ἄγια Πελαγία, στὴ συνοικία «Σωρός», σε περίοπτη θέση. Μικρὴ καὶ ὄμορφη, γεμάτη τοιχογραφίες, ήταν ἐπὶ πολλά ἔτη ὁ ἐνοριακὸς ναός. Κτίσθηκε πολὺ παλαιότερα, από τὸ 1360, ὁπότε ἔγιναν οί εἰκονογραφίες και ή ἀνακαίνιση τοῦ ναοῦ. Πάνω από τὴν πόρτα, στὸ ὑπέρθυρο, διατηρεῖται ή ἐπιγραφή, τὴν ἀντιγράφω ὅπως εἶναι και με τὴν ὀρθογραφία της: «Ἀνεκινήσθιν και οἰκονογραφήθην ὁ θεῖος και πάνσεπτος ναός τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Πελαγίας διά συμφωνίας κόπου και μόχθου τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ Νικολέ (του) Μαρ(ῆ) τῆς συνθίου αὐτοῦ Ἰσοφῆς και τῶν τέκνων αὐτῶν και τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Κόστα Μαρῆ ἐν ἔτει Γ' ΟΞΘ' (6869 = 1360)». Ἐπιγραφα τῶν ἀξιολόγων τοιχογραφιῶν τῆς Ἄγιας Πελαγίας βρίσκονται ἐκτεθειμένα στὴ Βασιλική τοῦ Ἁγίου Μάρκου στοῦ Ἡράκλειου. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος ὁ Πλατανίτης, παλαιότερα ἐκκλησία τοῦ ἔτους 1401, με ὠραίες τοιχογραφίες τοῦ ζωγράφου Ἰωάν. Μουσούρου. Τὰ μάτια τῶν περισσότερων Ἁγίων ἔβγαλαν οί βάρβαροι Ὀυρκοί. Βρίσκεται στὴν Ἀκρὴ τοῦ ὠραιότατου λεκανοπεδίου, σε ὠραία θέση. Δί-

πλα τῆς περνᾶ ὁ ἀμαξωτὸς δρόμος πρὸς Κερατόκαμπο — Ἀρθῆ. Ἀντιγράφω τὴν ἐπιγραφή, ὅπως εἶναι γραμμὴ και με τὴν ὀρθογραφία της, πάνω από τὴν ἐξωτερικὴ πόρτα τοῦ ναοῦ: «Ἀνεκινήσθη και οἰστορήθην ὁ θυός και πάνσεπτος ναός τοῦ πανενδόξου μάρτυρος Γεωργίου, διὰ (συν)δρομῆν και ἐξόδων Κυροῦ Γεωργίου τοῦ Νταμορῶ και διὰ (χει)ρός, καμοῦ Ἰωάννου ἱερέως Μουσούρου και ἱστοριογράφου, Ἐτελήθη... ἔτος Στ ΛΘ' (6909 = 1401). Βόρεια τῆς Βιάννου ὑπάρχει βουνὸ και τοποθεσία «Νταμορός», Λέτε να ἔχει κάποια σχέση με τὸ ὄνομα Γεωργίου τοῦ Νταμορῶ;

Ἐπίσης ή Παναγία ή Λιονταριανή, έχει τοιχογραφίες παλιές, ἴσως εἶναι τοῦ καιροῦ ἐκείνου, δεν βρίσκεται ὁμως ἐπιγραφή. Πρὶν από 15 χρόνια ὀρισμένες κυρίες ἔκαμαν ἔρανο να ἀνακαινίσουν τὸ ναὸ και δυστυχῶς κατέστρεψαν τὶς πιὸ πολλές τοιχογραφίες με ἀσβέστη. Με τὴν ἀγνοία τους πόσο κακὸ ἔκαμαν!

Στὸ δυτικὸ μέρος τοῦ βιαννίτικου κάμπου θρίσκειται (στὴν Περιφέρεια τῆς Κοινότητος Κ. Βιάννου) κι ἄλλος μικρὸς ναός, ἐνετικῆς περιόδου, με καλές τοιχογραφίες, διατηρημένες, τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος.

Ἡ Ένετικὴ περίοδος κράτησε στὴν Βιάννο ἀσφαλῶς ὅσο και στὴν ἄλ-

λη Κρήτη. Δηλαδή από τὸ 1204 — 1212 ἔως τὸ 1669. Τὴν ἐποχὴ τῶν Ένετῶν ἀποξηράνθηκαν ἴσως τὰ Λιβάδια, με τὴν κατασκευή τῶν ἀποστραγγιστικῶν ἔργων — Χαντακιῶν (ὅπως λέγονται ἀκόμη σήμερα «Χαντάκια»), ἀν και ή λέξη Χαντάκ εἶναι Ἀραβικὴ, ἄρα μάλλον ἐπὶ ἀραβοκρατίας θὰ ἔγιναν. Μάλλον τὴν ἐποχὴ αὐτὴ θὰ φυτεύτηκε κι ὁ μεγάλος ἐλαιώνας.

Σπουδαῖο φρούριο τῶν Ένετῶν, ήταν ή Βίγλα (Κέρατο). Βρίσκεται σε ένα ὕψωμα ὄραχάδες ὕψους 700 περίπου μέτρων, 8,50 χιλ. ὀδικῶς Ν. τῆς Βιάννου. Εἶναι ὄχυρωμένο με περιφερειακὴ τάφορ με ὄγκολίθους (ὕπάρχουν ἀκόμη). Φαίνονται ἐρείπια ὄχυρώσεων, δεξαμενῶν, στρατώνων, ὄδρεῦσεως. Τὸ φρούριο δεσπόζει ὄλης τῆς επαρχίας. Ήταν φαίνεται και παρατηρητήριο (VI-GILO = παρατηρῶ), γιατί μπροστὰ του πρὸς τὸ Νότο, ἀπλώνεται τὸ ἀπέραντο Λιβακὸ πέλαγος. Ἡ προπέλαση πρὸς αὐτὸ γίνεται από τὴν Ἄγια Παρασκευή, από ἀνώμαλο δρόμο, ή και από τὸν Μαφεζέ. Κάτω από τὸ φρούριο Βίγλα ὑπάρχει περάστιο σπήλαιο μήκους συνολικὰ με τὸς διαδρόμους τοῦ 200 περίπου μέτρα. Εἶναι δυσπρόσιτο, σκοτεινὸ, γεμάτο σταλαγμίτες και σταλακτίτες.

Μέσα σ' αὐτὸ βρέθηκαν (Συνέχεια στὴν σελίδα 4)

ΧΑΤΖΗΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ Ο ΣΥΜΙΑΝΟΣ Ο ΘΡΥΛΙΚΟΣ ΧΑΪ'ΝΗΣ ΤΗΣ ΒΙΑΝΝΟΥ

Γράφει ὁ Γιάννης Δημηλάς

3ο

Ὁ Νικολῆς δεν ήταν μόνο καλὸ παλληκάρι, ἀλλά κι ἔξυπνος. Εἶπε στους τρεῖς συντρόφους του κι ἀνεβήκανε ἀπάνω στὸ δῶμα τοῦ σπιτιοῦ που γλεντούσαν οί Τοῦρκοι και, με ένα σύνθημά του, οί συντρόφοι του ἄρχισαν να τρέχουν πάνω στὸ δῶμα ἀπὸ τὴ μιὰν ἄκρη μέχρι τὴν ἄλλη, κι ἔδιναν τὴν ἐντύπωση σε ὄσους ήταν ἀπὸ

κάτω δτι πολλοί ήταν αὐτοὶ που ἔτρεχαν. Τὴν ἴδια ὄρα ὁ Νικολῆς ἔδωκε μιὰ κλωτσιὰ στὴν πόρτα με τὴν πιστόλα στὸ χέρι. Πάσαν οί Τοῦρκοι ἀπὸ τὸ φόβο τους. Μὴ φοβάστε, μωρέ, μα δεν θὰ σᾶς πειράξω. Λογαριασμὸ θὰ δῶσει μόνο αὐτὸς που ἔφταιξε.

— Σήκα ἀπάνω, Ξεῖνη εμεῖς οί δυὸ ἔχομε να λογαριαστοῦμε.

— Δεν γνωρίζω, καπετάνιο, να ἔχω μαζί σου κανένα λογαριασμὸ. Μπᾶς και κανένας λάθος, καπετάνιο; τραύλισε ὁ Ξεῖνης κι ἔτρεμε ἀπὸ τὸ φόβο του.

Ἐξω ἀπὸ τὸ χωριό, πρῶτα τοῦ θύμισε τὸ λογαριασμὸ που εἶχαν με ὕστερα τὸν σκότωσε και τὴν ἴδια τὴν πιστόλα του, μ' αὐτὴν ποὺ ὁ ἴδιος εἶχε σκοτώσει τὸν παπᾶ.

Τὰ μαθᾶ ἐκεῖνα χρόνια τῆς γενιτσαρίας οί Χριστιανοὶ δεν ήταν οί ἀφέντες τοῦ σπιτιοῦ των. Τὰ ἔχει των και ὄλα τὰ ὑπάρχοντά των και πολλές φορές ἀνάλογα με τὴν περίσταση, και αὐτὲς ἀκόμη οί κόρες των, ήταν στὴ διάθεση τῶν γενιτσαρῶν.

Ἐνα βράδυ στὸν Ἄι — (Συνέχεια στὴ σελίδα 3)

ΤΑ ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ
ΕΤΧΟΝΤΑΙ
ΣΤΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΟΣ ΚΑΙ
Σ' ΟΛΟΣ ΤΟΣ ΣΤΝΕΠΑΡΧΙΩΤΕΣ
ΚΑΛΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ

ΣΥΝΕΣΤΙΑΣΗ ΤΟΥ „ ΔΙΑΒΑΤΗ” ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Τὸ Δ. Σ. τοῦ Συλλόγου «ΔΙΑΒΑΤΗΣ», ὡς πρώτη ἐκδήλωση από τὶς πολλές που περιλαμβάνονται στὸ πρόγραμμα του σχετικά με τὴν ψυχαγωγία και τὴν ἀνάπτυξη πνεύματος συναδελφώσεως και ἀλληλεγγύης μεταξύ τῶν μελῶν του, ἀποφάσισε και ὄργάνωσε συνεστίαση στὴν κοσμικὴ ταβέρνα «ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ», τοῦ φίλου και γνωστοῦ λυράρη Ἀντώνη Περιστέρη, τὴν Κυριακὴ 4 — 12 — 77.

Οί συμπατριῶτες μας — με τὴν ἄθροια συμμετοχὴ τους ποὺ σε ἀριθμὸ ξεπέρασε κάθε προηγούμενη — εἶχαν τὴν εὐκαιρία να διασκεδάσουν μέσα σε ένα εὐχάριστο περιβάλλον με καθαρὰ τοπικὸ χαρακτῆρα σύμφωνα με τὴν παράδοση και τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου μας ποὺ θύμιζαν βιαννίτικο γλέντι μιὰς καλῆς ἐποχῆς. Ἀπὸ μέρους τοῦ Δ. Σ. ἔγινε κάθε προσπάθεια για τὴν καλύτερη ἐξυπηρέτηση τῶν προσερχομέ-

νων, πράγμα που συνέβαλε ἄρκετὰ στὸ κέφι και τὸν ἐνθουσιασμὸ που ἐπικράτησαν στὴ διάρκεια τῆς συνεστίαςης.

Ἀλλὰ ὁ σπουδαιότερος παράγοντας στὸ κέφι και τὸν ἐνθουσιασμὸ ὄλων μας ήταν ὁ Ἀντώνης Περιστέρης με τὴν ὄρχήστρα του και τὸ δεκαετήραχο γιὸ του Μανωλάκη, σπάνιο ταλέντο λυράρη και τραγουδιστή.

Ἡ ἐυγενὴς συμμετοχὴ τοῦ βετεράνου λυράρη μας Κόστα Μουντάκη και τοῦ νεαροῦ βλαστοῦ του, γνωστοῦ τραγουδιστή και συνθέτη Μάνου Μουντάκη, σκόρπισαν Συνέχεια στὴ σελίδα 3

★ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ★

Τὰ Κάλαντα

ΤΑ ΚΑΛΑΝΤΑ

(Στις ημέρες των Έορτών, Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά και Φώτα, οι μικροί, μα πολλές φορές και οι μεγάλοι, τραγουδούν τα κάλαντα. Κάθε περιοχή έχει και τα δικά της κάλαντα.

Στα περασμένα χρόνια, τραγουδούσαν, μα και σήμερα ακόμη πολλές φορές, τα παρακάτω κάλαντα, όπως μάς τα υπαγόρευσε η Μαρία Συμβολάκη από τη Βιάννο).

Αύριο είναι άρχιμενιά κι άρχιχρονιά ακόμα
 Κι αύριο είναι που έλαβε περιτομή ο Χριστός μας.
 Είναι κι η άλλη έορτη τ' Άγιου Βασίλειου,
 Τών διδασκάλων άρχηγός και του Ίερατείου.
 Είς το ραβδί του εκούμπησε όλιγο ν' ανασάσει
 Και το ραβδί 'τανε ξερό, βγάσει χλωρό βλαστάρι,
 Κι άπάνω στά βλαστάρια του πουλάκια κελαιδούσαν
 Και κάτω εις την ρίζα του θρούσες ένκυματούσαν
 Και πάνε οι πέροικες να πιούν με όλα τα πουλάκια,
 Με όλα τα πετούμενα και τα περιστεράκια.
 Παίρνουν νερό στά νύχια τους και μωσχουρισμένο
 Και ραίνουν τόν άπέντη μας τόν πολυχρονισμένο.
 Άφέντη μας περήφανε κι άφέντη Ξακουσίμενε,
 Στην Πόλη και στη Βενετία περίσσα σοφισμένε.
 Έσένα, άφέντη, πρέπει σου κορώνα στο κεφάλι,
 Για να σε προσκυνήσουνε όλοι, μικροί μεγάλοι.
 Και πάλι Ξαναπρέπει σου καρέλα άσπριμένα,
 Για ν' άκουμπάς τη μέση σου τη μαργαριταρένια.
 Και πάλι Ξαναπρέπει σου καρέλα να καθίζεις,
 Με τό 'να χέρι να μετράς, με τ' άλλο να χαρίζεις.
 Πολλά 'παμε τ' άφέντη μας, και της κεράς άς ποιύμε
 Που μέλλει από το χέρι της να καλοπληρωθούμε.
 Κυρά ψηλή, κυρά λιγνή, κυρά γαϊτανοφρόδα,
 Τη φρόνησή σου κι όμορφιά άλλου ποθές δεν είδα.
 Που 'χεις τόν ήλιο πρόσωπο και τό φεγγάρι στήθη
 Και τού κοράκου τό φτερό 'χεις καμαροφρόδι.
 Έπόταμε και της κεράς της κόρης μένει ακόμα
 Που 'χει κορμί άγγελικό και Ξαχαρένιο στόμα.
 Μέσα στά χιόνια λούστηκε και πήρε τις άσπράδες
 Και πήρε κι άπ' τό γυασιμί όδες τις νοστιμάδες.
 Που 'χετε κόρην έμορφη, γραμματικός τη θέλει,
 Και είναι και γραμματικός, πολλά προικιά γυρεύει.
 Γυρεύει άμπέλια άτρώγητα, χωράφια με τά στάχνα,
 Γυρεύει και τόν κύρ Βοριά άς τα καλαμενίσει.
 Πολλά 'παμε της κεράς σας, άς ποιύμε και τού γιού σας,
 Που 'χετε έλπίδα και χαρά και σκόλο του σπιτιού σας.
 Που 'χετε γιό στά γράμματα και όρνεοι τό κοντήλι,
 Τού χρόνου σαν και σήμερα να βάλει πετραχήλι.
 Έπόταμε τού γιουόκα σας, άς ποιύμε και της βάγιας:
 Άψε, βαγίτσα, τό κερύ κι άνέβα και κατέβα
 Και κάτσε και μελέτησε είντα θά μάσε δώσεις.
 Βάλε πανιέρι κάστανα, πανιέρι λεπτοκάρανα
 Και βάλε και γλυκό κρασί να πιούν τα παλληκάρια.
 Έμεις δε θέλομε πολλά κουλούρια και τσουρένια,
 Έννια γομάρια θέλομε να πάμε και παρένια.
 Κι από τη μαύρη όρνιθα γαλανή γίνονται Ξευγαράκι
 Κι αν είν' κι' από τη γαλανή γίνονται Ξευγαράκι
 Κι από τό πιθαράκι σας καμιά όκιά λαδάκι
 Κι από τό τσεπαλάκι σας κανένα δραχμουλάκι
 Έπά που καλαντίσαμε καλά μάς έπληρώσαν
 Καλά να πάν τα έτη τους και τα ποδομάτα τους.
 Κι αν έχουνε μικρό παιδί, στη σέλα καθάλαρη,
 Να σεϊ τό μανικάκι του, να πέφτει τό λογάρι,
 να τό μαζεύει ή μάνα του, να 'χει χαρά μεγάλη

Και τού χρόνου

ΜΑΡΙΑ ΣΥΜΒΟΛΑΚΗ

Άνω Βιάννος

κάθεται ή Θειά μου και να γεμίσομε τα στίβια-
 ή Μάγδα, ή Γάγλα, και να γεμίσομε τα στίβια-
 ή γαλανή γαϊδάρα, να
 λούζεται χενίτζεται, Τώρα όμως τα πράγμα-
 δυόσμο πασάλιφεται, τα γοιούνα πιό οι έλιές ούτε λι-
 Ψήγου — ψήγου τα χέρια χνίζονται, ούτε κουβαλιούνται
 (του με τα γαϊδουράκια τα καϊμέ-
 να, που γλυστορούσαν κι έπε-
 που δεν έχει φταν στα κακόδοια.
 τη χαχαλία του Άς είναι καλά οι συνε-
 καμωμένη». ταιρισμοί που τις μεταφέρουν
 από τό χωράφι με τα αυτοκί-
 νητά τους κατευθείαν στο έρ-
 πο τής παλέτσες χαχαλιές γοστάσιο.
 Μ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΑΚΗ

Το Βιβλιοπωλείο

ΓΕΩΡ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ
και ή Διεύθυνση

των «Βιαννίτικων Νέων»

μεταφέρθηκαν στον άπέναντι δρόμο

Γιαννιτών, πριν φθάσομε στη

ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

(ΣΤΟ Α ΣΙΔΕΡΑΚΗ)

Άγροικές εικόνες

ΤΟ ΛΙΟΜΑΖΩΜΑ

Ό χειμώνας μάς έκαμε φέτο την παρουσία του με κάποια καθυστέρηση, που κράτησε πίσω κάθε γεωργική άπασχόληση στην περιοχή μας.

Άλλα χρόνια της Μεσοποποιτίας, όπως λένε τη γιορτή των Εισοδίων, είχε τελειώσει σχεδόν ή σοπορά και τό λιομάζωμα ήταν στο φρότε του.

Τώρα όλα άλλαξαν. Τίποτα δεν γίνεται με τό παλιό σύστημα και όλες οι συνήθειες Ξέρφτισαν.

Παλιά ή έργασία του λιομαζώματος ήταν ευχάριστη και όσο τό δυνατό πιό Ξεκούραστη, μέσα στα κρύα και τις βροχές, χάρη στον τρόπο που γινόταν.

Σωστός Ξεσηκαμός τού χωριού. Οι φαμιλιές ζύμωναν τις κριθαρένες κουλούρες και τα παιδιά τραγουδούσαν:

«Βρέχει δρέχει και χιονίζει
 κι ή λαλά μου κοσκινίζει
 να μου κάμει μιά κουλούρα
 σαν τ' άφέντη μου τη λούρα,
 να την πάω τού τσαγκάρη,
 να μου κάμει στιβανάκια
 να πατά τό χαλικιάκι,
 να μαζώνω τα έλιδάκια».

Έτοιμάζονταν λουτόν και μ' όλα τους τα ζώα κατέβαναν στα μετόχια.

Πρωί πρωί όλοι θρίσκονταν στα γονικά ή άρχιζε ή κατανόμη της έργασίας.

Έδεναν στις πλαγιές τα γιδιοπόρδα να βοσκήσουν χλωρό χορτάρι και λιόκλαδα.

Η αναπλογορίστρα άπλωνε τις φαροπαλέτσες γύρω γύρω από τη ρίζα της έλιās.

Ό ραβδιστής με την κάτσουνα στο χέρι, άνέβαινε στην κορυφή της έλιās και από κλώνο σε κλώνο ράβδιζε τις έλιές.

Η νεμπλολοίστρα με ένα μακρύ ραβδί, τήν ντέμπλα, βοηθούσε τό ραβδιστή και έριχνε τις έλιές από τα Ξέφροντα.

Ένας ρυθμικός ήχος άντιλαλούσε σ' όλο τόν τόπο από τό κτύπο της κατσούνας και της ντέμπλας πάνω στις φορτωμένες από έλιές φούντες της έλιās — και δώσ' του και γέμιζαν οι λιοπαλέτσες, γυαλιστερές έβένινες χάντρες, τόν καρπό. Η λιοκλάδιστρα, συνήθως μιά γριά κάτω από την έλιά καθάριζε τόν καρπό από τα λιόκλαδα που έπεφταν.

Όλη την ήμερα κουβέντιαζαν, τραγουδούσαν, κι άστειεγόγονταν άναμεταξύ τους οι γειτόνοι.

— Έ άφεντικό, δεν είναι ώρα για τό μεσημεριανό; ή μονοκόρδι θά τό πάμε;

— Κατεβήτε από τόν κλώνο, κι ή Μαργή έκατάστεσε.

— Την ταχινή ή κερά ή ψησε τό χυλό και τόν έχει στο πανί. Να τσίσομε θέλει και μιά φρίσα, να σφίξομε μωφρέ κοπέλια, και μιά με τό κοριμίδι, να πάει ή καρδιά στον τόπο της.

— Κόπιασε, γείτονα, να φάμε.
— Κοτιάστε με τ' ύγειές σας. Ντά είναι καλό έχετε;

— Κουκιά κοπανιστά. Τα σέκρου θά να 'χομε φτωχογιάνη.

— Έτσι έλεγαν τόν μπακαλιάρο, τότε που ήταν πάμφθηνος.

— Βιαστείτε, μωφρέ κοπέλια, γιατί παραστέκει ό καιρός.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Υγειονομικός Σταθμός Βιάννου	21205
Ίατρείο Άγροτικό Πεύκου	31377
Χωροφυλακή Υποδιοίκηση Βιάννου	21206
Χωροφυλακή Σταθμός Πεύκου	31376
Γυμνάσιο Βιάννου	21230
Άγρονομείο Βιάννου	21006
Ειρηνοδείο	21211
Συνεταιρισμός Βιάννου (Γραφεία)	21226
Συνεταιρισμός Βιάννου (Έλαιουργείον)	21136
Ο.Τ.Ε. (Θλάβα)	12
Ο.Τ.Ε. (πληροφορίες)	21215
Έλληνικά Ταχυδρομεία	21203

ΑΓΟΡΑΙΑ

Βασιλάκης Γεώργιος — Βιάννος	21239
Ζαϊμάκης Θεόφιλος — Βιάννος	21304
Θεοδοσάκης Γεώργιος — Πεύκος	31437
Καρτσάκης Έμμανουήλ — Λουτράκι	21103
Λασηθιωτάκης Γ. — Βιάννος	21355
Χατζάκης Ίωάννης — Άγιος Βασίλειος	31301
Γαλανάκης Μιχ. Χόνδρος	21101
Ψαρολογάκης Κων. Χόνδρος	21.109

(Για ύπεραστικά: 0895)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ: Η κ. Νίνα Έρρίκου Κυριακάκη γέννησε κορίτσι.

ΘΑΝΑΤΟΙ: Στ' Αμιρά: Φωτεινή Χ. Μ. Ήλιόκη, Ματθαίος Στεφ. Βερυκοκάκης, Έμμ. Πολ. Χρηστάκης.

ΠΕΝΘΗ

Πέθανε τη 14η Νοεμβρίου στην Άθήνα, έπειτα από έγχειρηση, ό Χαρίλαος Μύρ. Καλλέργης, 77 ετών, από τόν Άγιο Βασίλειο Βιάννου, πενθερός τού καθηγ. τής Παιδαγ. Άκαδημίας Ήρακλείου κ. Κων. Στεφανάκη. Η κηδεία του έγινε στον Άγιο Βασίλειο την έπομένη, 15 Νοεμβρίου.

Ήταν έργατικός, ήρεμος, ύποδειγματικός οικογενειάρχης. Είχε την εύτυχία να μεγαλώσει και ν' άποκαταστήσει τα δυό του παιδιά Άνδρομάχη και Νίκο, να μεγαλώσει και να δει να προσδέουν τα έγγόνια του.

Τό νεκρό συνόδευσε ως την τελευταία του κατοικία πλήθος κόσμου από όλα τα χωριά της έπαρχίας μας, τό Ήράκλειο και την Άθήνα.

Η έφημερίδα μας εκφράζει τη συμπάθειά της στη γυναίκα του Μαρία, τις οικογένειες τών παιδιών του Νίκου και Άνδρομάχης, τα άδελφια του και όλους τούς συγγενείς τους και τούς εύχεται την έξ ύψους παρηγορία.

Άς είναι αιώνια ή μνήμη του.

Τά «Β. Ν.»

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Στις 5 τού Δεκεμβρη έγινε στον Άγιο Βασίλειο μνημόσυνο για τα έφτα χρόνια από τότε που πέθανε ή δασκάλα Άνδρονίκη σύζ. Γεωργ. Χατζάκη.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ευχαριστούμε θερμά όσους μάς συμπαραστάθηκαν με κάθε τρόπο στο βαρύ πένθος μας για τόν άδικο χαμό τού πολυαγαπημένου μας συζύγου, πατέρα και παππού ΧΑΡΙΑΛΟΥ ΜΥΡ. ΚΑΛΛΕΡΓΗ

ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΕΙΔΗ

ΨΥΓΕΙΑ — ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ — ΚΟΥΖΙΝΕΣ
ΤΗΛΕΟΡΑΣΕΙΣ — ΦΩΤΙΣΤΙΚΑ

Ό,τι χρειάζεται τό σύγχρονο σπίτι σε μεγάλη ποικιλία

Καλές τιμές — Εύκολίες πληρωμής

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝ. ΑΓΑΠΑΚΗΣ

Άνω Βιάννος — Τηλ. 21.176

Ίδιαίτερα ευχαριστούμε τούς συγγενείς και φίλους από την Άθήνα, τό Ήράκλειο και τα χωριά της Έπαρχίας Βιάννου, που παρακολούθησαν την κηδεία του.

Η γυναίκα του: Μαρία Καλλέργη

Τα παιδιά του: Άνδρομάχη και Κων)νος Στεφανάκης Μαρία και Νίκος Καλλέργης
Τα έγγόνια του

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Όλους που με όποιοδήποτε τρόπο συμπαραστάθηκαν στο βαρύ πένθος μας για τόν ξαφνικό θάνατο τού αγαπημένου μας συζύγου, πατέρα, παιδιού και άδελφού

ΝΙΚΟΥ ΔΗΜ.

ΠΑΠΑΜΑΤΘΑΙΑΚΗ

θερμότατα ευχαριστούμε.

Ίδιαίτερα ευχαριστούμε τούς κ. κ. Νίκο Κατσαράκη και Μανόλη Παπαγιάννη για τούς επίμηδεις λόγους που εκφώνησαν, όσους κατάθεσαν στεφάνια και λουλούδια, καθώς και όσους έγραψαν νεκρολογίες.

Η σύζυγος: Έλένη

Τα παιδιά: Έλένη — Δημήτρης — Γιάννης

Οί γονείς: Μαρία — Μενέλαος, Δέσποινα

Τα άδελφια

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Η Σχολική Έφορεία και οι μαθητές τού Δημοτικού Σχολείου Λουτρακίου Βιάννου, ευχαριστούν θερμά τόν κ. Φουρναράκη Ίωάννη, κάτοικο Άθηνών, για την προσφορά 1.000 δρχ. για την επιδιόρθωση τού Σχολικού Κτιρίου.
Η Σχολική Έφορεία Μιχ. Καρτσάκης Δ)λος Χαρ. Γουρνιεζάκης Δημ. Μιχελάκης.

Κυκλοφόρησε

Ο ΓΕΡΟ ΔΑΣΚΑΛΟΣ
... ΘΥΜΑΤΑΙ

του συνεπαρχιώτη μας Γεωργίου Λαζ. Χατζάκη

ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

Μηνιαία εφημερίδα στην υπηρεσία των άπανταχού Βιαννιτών.

Έκδότης — Διευθυντής

Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ

Όδος 1866 αριθ. 110, τηλ. 282.808

Φιλολογική επιμέλεια κειμένων Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

Υπεύθυνος Τυπογραφείου ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

Θαλήτα 8 — Τηλ. 284909 — Ηράκλειον

Ετήσιες συνδρομές

Ίδιωτών δρχ. 150 Κοινοτήτων — Σχολείων — Ένοριών » 300

Έμβόσματα: Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ

Επιστολές για την ύλη:

Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ: 1866 αρ. 110 Ηράκλειο Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ: Καποδιστρίου 37 Ηράκλειο. Χειρόγραφα δημοσιεύσιμα ή μη δέν επιστρέφονται. Τά ένυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τίς απόψεις των συγγραφέων.

ΣΤΟΥΣ ΕΠΤΑ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

πού δέν μεταγιαγέρνουν

7 τού Μάη 1944

Λυσοίονο ήταν τό ποδιαφώτισμα τίς μέρας. Οί Γερμανοί άξεδίηματο από τίη πρόσφατη σύλληψη τού Στρατηγού ΚΡΑΪΠΕ, κνκλώσαν τό χωριό κι ύστερα χύμησαν άπάνω του, έτοιμοι να σκορπίουν θανατικό.

Είκοσι δυό χοντριαγιανοί πέσανε στού Χάρου τό πλυμάτι. Ο Νίκος τ' Αντρέα, ό γέρος παπά — Νικολής, ό Τσουρωγώργης, πρόεδρος τού χωριού, οί δυό ντραγάτες, Μανταντώνης ό Γιαννακός, ό παπουτστής Μανώλης ό Τζανάνης, ό Κρασνοβασίλης και δεκαπέντε άλλοι. Θα κάναν τώρα οί Γερμανοί θυσία εκατόμβη.

Ένα από τά σπάνια παιγνίδια πού παίζει ή τύχη τούς έπαιξε κι αυτών. Γερμανικό απόσπασμα, πού έφτασε σε λίγο άπ' τήν Κεφάλια, έφερε μαζί του έπτά χωριανούς αιχμαλώτους. Τό Μανώλη τού Γιαμαλομιάλη, τόν Άποστόλη τού Κασοπάκη, τό Γιώργη Μαυρογιαννάκη, τό Γιώργη τού Τζανή, τό Διομήδη Χερσονηιάκη, τό Μανώλη τού Πολυχο. Βασιλάκη και τό 15χρονο και μοναχογιό τό Βασίλη τού Γιάννη Βασιλάκη άπ' τήν Περόβλια. Τους είχαν δει άπ' τά Χάλαβρά με κιάλια να άηηλοπεταρίζουν στις Κορρές Κάστελλο και Κεφάλια. Είχαν περάσει τή ζώνη πού όριζαν αυτοί και προσπαθούσαν να κρυφτούν.

Τώρα πιά είχαν ένόχους οί Γερμανοί να εκδικηθούν ή άφησαν ελεύθερους τούς 21 χοντριαγανούς πού 'χαν πιάσει στα στρώματα να κοιμούνται.

Μάντριαν τούς έπτά σ' άλλο μέρος συρματοπλεγμένο κι αυτό μακριά άπ' εκεί πού ήταν οί άλλοι και δέν φαινόταν τό χωριό. Ήθελαν να τ' αποχαιρετίσουν, να δούη για στερνή φορά τή μάνα τους, να τίς πούν για τελευταία φορά τό «έχε γειά». Κι ή μάνα τους, πού σίγουρα θα στηθοδέρονταν στο δώμα, να κουνήσει τό μαντήλι της, να τό δούν και να πάρουν λίγη έλπίδα. Όμως δέν τούς άφησαν οί άπονοι. Τούς φόρτωσαν σ' ένα φορτηγό και τούς πήραν μαζί τους.

Δέν ξέρομε άν κάηκαν στούς φούρνους ή άν λειώσαν μέσα στα κάτεργα, πάντως τό πιο θετικό είναι πως μαζί με άλλους Κρητικούς και Έβραίους τούς φόρτωσαν σε Έλληνικό καράβι και τήν ίδια νύκτα άνοικτά άπ' τό νησί Ντία τό βούλιαξαν και πνίγηκαν όλοι.

Τριάντα τρία χρόνια τώρα οί ψυχές τους κουνιάζουν στον πάτο τού γιαιλού τρομαγμένες άπ' τήν φρικαλεότητα τίς άβύσσου και τό πνινό σκοτάδι.

Δέν βρίσκουν τόπο να σταθούν, μέρος να ξαποστάσουν, να ζεσταθούν και να στεγνώσουν. Ή γενιά τους είχε βγει άπ' τά χαλάσματα τού πολέμου και τίς φωτιάς. Κοιτούσε να κρατηθεί κι άφησε τό χρέος της να τό κάμει ή νέα γενιά, κι αυτή τό ξέχασε. Τό χωριό μας τό χρέος του δέν τό έκαμε άκόμη. Καιρός λοιπόν όλοι μαζί να κάμουμε τό χρέος μας, να φτιάξουμε ένα μνημείο να 'ρθούν να φτερουγοξυπλώσουν οί ψυχές τους, να θρούν άνάπαυση και γαλήνη. Νά 'ρθούν κοντά μας να λαλιάσουν και ή ψυχή τίς Άρχοντοκατίνας τίς άδικοχαμένης φλέγας τίς καλογνωμιάς και νοικοκυροσύνης, να παίρνει ό φίλος και ό έχθρός, ό αδελφός και ό ξείνος, να παίρνει και μία κοπελιά ένα κερύ ν' ανάβει, δυό λούλουδα να ρίχνει, να τούς θυμάται κι ό Θεός να συχωρνά.

Προτείνω να άνεγερθεί μαρμάρινο κενόταφιο με γιγκλίδομα. Να τοποθετηθεί μαρμάρινη πλάκα με σύμβολο τίς Νίης θυμιατήρι και χαραγμένα τά όνόματά τους. Παρακαλώ τούς άλαργοξορισμένους χοντριαγανούς και τίς οικογένειες τών θυμάτων να βοηθήσουν όσο και όπως μπορούν.

Τόν ιερέα τίς κοινότητας να περιφέρει δίσκο τίς ημέρες τών Χριστουγέννων, τού νέου έτους και τών Φώτων. Τόν υπεύθυνο τού έλαιωτριβείου να τοποθετήσει κενό θαρέλι σε κάποιο μέρος τού εργοστασίου πού να μπορούν οί χωριανοί να ρίχνουν όσο λάδι έχουν τήν δύναμη να δώσουν άπ' τή σοδειά τους.

Παρακαλώ τούς κ. Γεώργιο Ψαρολογάκη τού Κ., Παπαδάκη Δημ. τού Μιχ., Θεοδοσάκη Νικ. τού Άνδρ., Μαυρογιαννάκη Χρισ. τού Γεωργ. και Στιβακιάκη Έμ. τού Άντ. να συγκροτήσουν προσωρινή επιτροπή για τήν προώθηση τού θέματος. Στη διάθεσή τους θέτω σαν πρώτη προσφορά τό συμβολικό ποσό τών 1.000 δραχμ. ΘΕΟΔΟΣΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓ. Χόντρος - Βιάννου

Η ΣΤΗΛΗ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

τού κ. Κ. Γ. Στεφανάκη

1. Λέξεις πού γράφονται μαζί (σε μία λέξη). Στη γλώσσα μας κάθε λέξη γράφεται χωριστά. Όστόσο στη νέα γλώσσα (δημοτική) άρκετές λέξεις, πού τίς χρησιμοποιούμε πολύ συχνά, καθιερώθηκε να γράφονται ένωμένες σε μία λέξη, όπως λ. χ. ή λ. έξάλλου και άλλες πού θα τίς αναφέρουμε πιο κάτω. Σημειώνουμε πάντως πως και στην καθαρεύουσα μερικές άπ' αυτές γράφονται τό ίδιο.

Οί κυριότερες τέτοιες λέξεις είναι: α'. Τ ά ά ρ ι θ μ η τ ι κ ά από τό 13 ως τό 19: π. χ. δεκατρία, δεκατέσσερα, δεκαέξι, δεκαεπτά κλπ. β'. Ο ί ά ν τ ω ν υ μ ί ε ς: καθένας — καθεμιά — καθένα, καθετί, κατιτί, όποιοσδήποτε — όποιαδήποτε — όποιοδήποτε, όσοσδήποτε — όσηδήποτε — όσοδήποτε, ότιδήποτε (σε όλες τίς πτώσεις τους). γ'. Οί παρακάτω λέξεις πού χρησιμοποιούνται ως άκλιτα:

Table with 4 columns: έντούτοις, έντάξει, ένόσω, είδεμή, είδάλλως, διαμιιάς, δηλαδή, άφού, άφότου, άπειθείας, άπεναντίας, άπαρχής, ένώ, έξαιτίας, έξάλλου, έξάπαντος, έξαρχής, έξίσου, έπικεφαλής, έπιπέλον, έπιτέλους, έφόσον, καθυπό, κάθεξης, κλημέρα, κληνύχτα, κλησπέρα, κληώρα, καταγής, κατευθείαν, κιάλας, μεμιάς, μολαταύτα, μόλο (πού), μολονότι, όλημέρα, όληνύχτα, όλωσδιόλου, όποτεδήποτε, όπουδήποτε, όπωσδήποτε, παρόλο, προπαντός, προπάντων, ύπόψη, ώσπου, ώστόσο

δ'. Η π ρ ό θ ε σ η σε (σ') — πού προήλθε από τήν άρχαία είς — ένώνεται σε μία λέξη με τή γενική και τήν αιτιατική τού όριστικού άρθρου:

στού πατέρα, στής θάλασσας τήν άκρη, στον ποταμό, στο σχολείο, στα χρόνια μας, στις μέρες μας, στούς Δελφούς, στών Ψαράν κ. ά. Χωριστά και με έκθλιψη γράφεται ή άντωνυμία σ ο ύ με τό άρθρο: σ' τό δίνο (=σου τό δίνο), σ' τά έστειλα (=σου τά έστειλα) κ. ά.

Μ ε δ υ ο λ έ ξ ε ι ς γράφονται και τά: καλώς όρισες, καλώς τον (την, το, τους, τα), μετά χαράς, τέλος πάντων.

2. Τά διαλυτικά (...) σημειώνουμε πάνω από τά φωνήεντα και υ, όταν θέλουμε να δείξουμε ότι αυτά προφέρονται χωριστά από τό προηγούμενο φωνήεν (α, ε, ο και ι): π. χ. χαιδέω, θεικός, ευνοικός, μικός (ένώ: παιδί, θεός, ευνοία, υιοθέτω).

Επίσης: καταπραϊντικό, ξεφύαινω, φρούδικός (ένώ: αύριο, εύτυχία, φρούριο). Δέν πρέπει να σημειώνουμε διαλυτικά στις έξης περιπτώσεις: α' Όταν τό προηγούμενο φωνήεν έχει πνεύμα ή τόνο: π. χ. άπνία, άπνος, 'Αι — Γιώργης, Μάιος (ένώ: Μαΐου), νεράιδα, Φρόυδ, (ένώ: φρούδικός), πλάι (ένώ: πλαϊνός, κορόδιο (ένώ: κοροϊδεύω) κ. ά.

β' Όταν τό ι ή υ δέν άποτελεί με τό προηγούμενο φωνήεν «διψηφο»: π. χ. Πομπηία, ήρωικός, Μωυσης, πρϊί, διυλιστήριο κ. ά. ΣΗΜ.: Δίψηφα φωνήεντα όνομάζουμε δυό φωνήεντα μαζί πού παριστάνουν ένα φθόγγο, πού τά προφέρουμε δηλ. σαν να ήταν ένα φωνήεν μονάχα. Τέτοια είναι τά: αι (=ε), ει, οι υι (=ι) και τό ου.

Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

ΣΗΜ.: Τά θέματα τίς στήλης αυτής γράφονται σύμφωνα με τήν έπίσημη «Νεοελληνική Γραμματική» τού Μ. Τριανταφυλλίδη, πού διδάσκεται σε όλες τίς βαθμίδες τίς εκπαιδεύσεως (Δημοτικά σχολεία, Γυμνάσια — Λύκεια, Παιδαγωγικές Άκαδημίες, Πανεπιστήμια), έκδ. 1976.

ΔΑΝΕΙΑ ΓΙΑ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ. νει μέχρι τίς 160.000 δρχμ. ή 40.000 δρχμ. για κάθε δωμάτιο. Οί αιτήσεις ύποβάλλονται στη Νομαρχία.

Η ΚΑΤΩΤΑΗ ΤΙΜΗ ΕΛΑΙΟΠΥΡΗΝΩΝ. Με άπόφαση τίς Νομαρχίας καθορίστηκε κατώτατη τιμή έλαιοπυρήνων, στο νομό Ηρακλείου, κατά τήν έποθήρη τού άκινήτου. Τό ποσόν τού δανείου θα φτά...

ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΚΑΤΣΑΡΑΚΗ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ Χειροϋργος — Όδοντίατρος

Πού μόνιμα έγκαταστάθηκε στο Ηράκλειο, δέχεται στο όδοντιατρείο της, Μαλικούτη 4, τηλέφωνο 224.378, άπέναντι στο ξενοδοχείο «Άτλαντίς» από 9 π.μ. μέχρι 1 μ.μ. και τούς άσφαλισμένους τού Ι.Κ.Α. στα Ιατρεία τού Ίδρύματος από 3-7 μ.μ.

Συνεστίαση τού «Διαβάτη» στην Άθήνα

Συνέχεια στη σελίδα 2

σε ρίγη ένθουσιασμού σε όλους μας. Στη συνέχεια ό συμπατριώτης φίλος και μέλος τού Συλλόγου μας Νίκος Καρτάκης, τό άξέχαστο «Σαβαντονιό» όπως τόν ξέρομε όλοι, με τό μαγικό δοξάρι του σκορπίσε άκόμη μεγαλύτερο κέφι με τούς τοπικούς σκοπούς του, τήν παλιά βιαννική καντάδα όπως τήν έζησαν και τή τραγούδησαν οί παλιοί Βιαννίτες με τίς χαρές και τούς καθμούς τους.

Με τήν άρχή τίς συνεστίασης ό πρόεδρος τού Δ. Σ. κ. Σπυρ. Σπυριδογιαννάκης, χαίρετίσε τούς προσελθόντες και άκολούθως ό Γενικός Γραμματέας κ. Μανώλης Στρατάκης άνέπτυξε με άμορφα λόγια τούς σκοπούς και τό πρόγραμμα τού Συλλόγου και ζήτησε τήν όμόθυμη συμπαράσταση όλων τών μελών για τήν έπιτυχία τών σκοπών αυτών.

Χαιρετισμό στούς παριστάμενους άπήθυνε και ό κ. Γεώργιος Βαλέτας, συγγραφέας και διευθυντής τών Αιολικών Γραμμάτων, θερμός φίλος τίς Κρήτης, καθώς και ή συμπατριώτισσά μας καθηγήτρια και λαογράφος δεσποινίς Στέλλα Παρασάκη.

Μέσα στο πρόγραμμα τίς

βραδιάς περιλαμβάνονταν και ή κλήρωση διαφόρων δώρων πού πρόσφεραν στο Συλλόγο δωρεάν οί κ. κ. Μιχ. Αγαπάκης, Μανώλης Αναστασάκης, Στέλιος Άθουσάκης, Οικονόμου και άλλοι. Τυχεροί άναδείχτηκαν οί κάτοχοι τών παρακάτω λαχνών πού κέρδισαν τά αντίστοιχα δώρα:

Ό 1ος Λαχνός Νο 1231 κέρδισε μία τηλεόραση.

Ό 2ος Λαχνός Νο 1082 κέρδισε τά ΑΠΑΝΤΑ ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ (3 τόμοι).

Ό 3ος Λαχνός Νο 1430 κέρδισε ένα πολύτιμο άνθοδοχείο.

Ό 4ος Λαχνός Νο 1036 κέρδισε τά ΑΠΑΝΤΑ ΣΟΛΩΜΟΥ.

Ό 5ος Λαχνός Νο 1026 κέρδισε ένα τόμο μαγειρικής και

Ό 6ος Λαχνός Νο 1044 δύο άκριβές γραβάτες.

Τό γλέντι κράτησε ως τίς τρεις τό πρωί πού οί παρέες άρχισαν σιγά σιγά να άποχωρούν, χωρίς να λογαριάζουν τό βαρύ κρύο τίς χερμωνιάτικης άθηναϊκής νύχτας, γιατί τήν ψυχή τους ζέσταινε τό κέφι και ό ένθουσιασμός, ή νοσταλγία και ή άγάπη για τόν τόπο μας, τήν άμορφη και άξέχαστη Βιάννο μας.

Σ. Ι. Σ.

Χατζηαναγνώστης ό Συμιανός

(Συνέχεια άπ' τή σελίδα 1) Βασίλη έφθασαν οί γιανίτσοροι. Συγκέντρωσαν τίς χριστιανοποδλες και γλεντούσαν. Τήν ώρα πού τό γλέντι θρισκόταν στο άποκορφωμά του, άνοιξε ή πόρτα και στο κατάφλι φάνηκε ό Χατζηαναγνώστης με τά παλληκάρια του. Κέρωσαν οί γιανίτσοροι από τό φόβο τους κι ούτε δοκίμασαν ν' άντισταθούνε. Άπ' όλους πήρε μόνο πέντε, και στην θέση Πηδημάτα, πάνω από τόν Πεύκο, τούς ύποχρέωσε να έπιχειρήσουν τό πήδημα από θανάτου, πηδώντας από τό μεγάλο γκρεμό.

Κανείς γιανίτσορος πού πείραζε χριστιανή ή χριστιανό δέν έμενε άτιμώρητος. Πολλοί ήταν αυτοί πού τιμωρήθηκαν με θάνατο. Τά πολυπαθαμένα χωριά, πού χρόνια και χρόνια από τήν έποχή τίς πειρατείας ζούσαν μιάν άχαρη ζωή, γεμάτη άγνία, άρχισαν σιγά σιγά να ξεχνούν τό φόβο τους.

Δέν ήταν θέβαια ελεύθεροι οί άνθρωποι, ή Κρήτη ήταν κλασθωμένη, με τό πικρό φωμί πού έτραγαν πήρε μία στάλα να γλυκάνει.

Ό Χατζηαναγνώστης δέν είχε μόνο τοπική δράση. Ή δράση του, άνάλογα με τίς περιστάσεις, έπεξετάθη σε όλη τήν Άνατολική Κρήτη. Κατά τή μεγάλη έπανάσταση τού 1821, όπου θλόκληρο τό ύπόδουλο έθνος έπαναστάτησε, αλλά ή Κρήτη δυστυχώς δέν ευνοήθηκε από τήν διπλωματία τών μεγάλων δυνάμεων, ό Χατζηαναγνώστης έπεξέτεινε τήν τοπική περι τήν περιφέρεια Βιάννου δράση του και στα ύπόλοιπα διαμερίσματα τίς Άνατολικής Κρήτης.

Ή έπανάσταση τόν θρηκε στην άκμή τίς δράσεώς του και άγνωρισμένο άρχηγό σε όλη τήν περιφέρεια τίς Βιάννου. Έλασε μέρος με τούς άντρες του σε πολλές μάχες και μαζί με τούς άλλους όπλαρηγούς, Καζανομανώλη ή Καζάνη και Βασιλακογεώργη τού Λασιθίου, Έμμ. Λουτσάκη, Κ. Στατάκη και Μ. Μαγουλάκη τού Μεραμπέλλου, Φραγκιό Παπαδάκη τίς Έραπέτρας, Έω-

σηφ Δερμιτζάκη, Θεόδ. Σπανά, Γιάννη Μακρή και Γιάννη Κοντό τίς Σητείας, πολλές φορές ένίκησαν τούς Τούρκους κατά τά χρόνια εκείνα τού μεγάλου έσηοικωμού και τούς άνάγκαζαν να κλείνονται μέσα στο μεγάλο φρούριο τίς Σπινα — Λόγγα και τίς Έραπέτρας.

Κατά τό πρώτο έτος τίς έπανάστασης οί χριστιανοί είχαν σημαντικές έπιτυχίες σε όλα τά διαμερίσματα τίς Κρήτης και πρό τού κινδύνου να χάσει ό Σουλτάνος τό νησί, έκαμε συμφωνία με τό Σατράπη τίς Αιγύπτου Μεχμέτ Άλή, να βοηθήσει στην καταστολή τίς έπανάστασης και εις αντίλλαγμα θα τού παρεδίετο ή διοίκηση τίς Κρήτης έπι μία δεκαετία. Για τήν καταστολή τίς εξέγερσης, ό Μεχμέτ Άλής έστειλε τό γαμβρό του Χασάν Πασά, ό όποιος έπεβιθάσθη μετά τού στρατού του, άποτελουμένου από 10.000 στρατιώτες και 500 ιππείς σε 106 πολεμικά και φορτηγά πλοία.

Ό στρατός του είχε καλή όργάνωση και τέλειο έξοπλισμό, μεταξύ δέ τών στρατιωτών του ύπήρχαν και πολλοί Άλβανοί μισθοφόροι, και δυστυχώς, και πολλοί χριστιανοί, Έυρωπαϊοί τυχοδιώκτες.

Ή άπόβαση έγινε στη Σούδα στις 28 Μαΐου 1822, και τήν ίδια ήμέρα άρχισε ένας διμέταπος, έντελώς άνισος άγώνας, πού παρ' όλα αυτά κράτησε δυό περίπου χρόνια.

Μετά τήν κάμψη τίς Κρητικής έπανάστασης, ό Χατζηαναγνώστης, όπως άλλωστε και οί άλλοι έπαναστάτες, άν και σταμάτησε τόν έπίσημο άγώνα του και τόν συστηματικό πόλεμο, δέν ήσυχασε.

(Σημ.: Στο κείμενο δέν έγιναν γλωσσικές αλλαγές, σύμφωνα με τή θέληση τού συγγραφέα).

ΝΕΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Ό διάκονος τίς Άγία - Μωνής Βιάννου, Μανετάκης Βασίλειος από τό Χόνδρο, χειροτονήθηκε σε έφημέριο στις 5 Νοεμβρίου στον Άη Γιώργη τό Σεληνάρι.

Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ

Τό Λατινικό Συντακτικό

των ύποψηφίων και των φοιτητών

Καποδιστρίου 37 — Ηράκλειο — Τηλ. 230.317

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΤΟΝ κ. ΝΟΜΑΡΧΗ

Πάρα πολλοί είναι οι μαθητές του Γυμνασίου Βιάννου που κατοικούν στα Ανατολικά χωριά της Επαρχίας. Πηγαίνουν καθημερινά σχεδόν όλοι με το λεωφορείο στη Βιάννο. Όμως η μεταφορά τους γίνεται σε ακατάλληλες ώρες και τα παιδιά χάνουν το χρόνο τους με παράλληλα είναι έκθετα και σε χίλιους δυο κινδύνους που επαυθούνται τη χειμερινή περίοδο.

Συγκεκριμένα. Το λεωφορείο ξεκινά από τον Πεύκο στις 6 το πρωί. Περνά από τα ενδιάμεσα χωριά, παίρνει τον μαθητόκοσμο και φτάνει στη Βιάννο στις 6 και μισή ή επτά παρά τέταρτο. Τα μαθήματα αρχίζουν στις 8 και μισή. Μεσοαδούδων δυο ώρες περίπου και τα παιδιά ρωτούν. Τι να κάνουν αυτές τις δυο ώρες; Πού να μείνουν; Στο δρόμο ή στην αυλή του Γυμνασίου έκθετα στην βροχή και το κρύο. Να χάσουν άσκοπα δυο πολύτιμες ώρες;

Πολλές φορές μέχρι σήμερα παραπονέθηκαν, διαμαρτυρήθηκαν, μα κανείς δεν τ' άκουσε.

Στις 12 του μήνα αναγκάστηκαν να στείλουν εξαμελή επιτροπή που πήγε στο ΚΤΕΛ και στον κ. Νομάρχη.

Όπως μας ανέφεραν από το ΚΤΕΛ δεν βρήκαν καμιά κατανοήση. Γιατί;

Ο κ. Νομάρχης υπεσχέθη να εξετάσει την περίπτωση. Ήλουμε να πιστεύουμε πως η επέμβασή του θα 'ναι άμεση και επωφελής ή λύση που θα δοθεί. Οι μαθητές ζητούν μόρ-

φωση και προσπαθούν με κάθε τρόπο να επωφεληθούν το χρόνο τους.

Χρέος όλων να τους παράσχουμε κάθε διευκόλυνση και όχι εμπόδια.

Με το ίδιο θέμα τα Β. Ν. έχουν ασχοληθεί κι άλλη φορά. Τόνισαν και τότε και έπαναλαμβάνουν και σήμερα ότι οι υπεύθυνοι του ΚΤΕΛ θα πρέπει να πιστέψουν σαν τίμιοι επαγγελματίες πως τα λεωφορεία είναι για την εξυπηρέτηση των ανθρώπων και όχι οι άνθρωποι για την εξυπηρέτηση των λεωφορείων. Άς προσαρμόσουν λοιπόν τα δρομολόγια τους σύμφωνα με τις ανάγκες των πελατών τους.

Γράψαμε σε προηγούμενο φύλλο των «Β. Ν.» πως η κατάσταση που δημιουργήθηκε μεταξύ των κατοίκων Άμιρά και Κεφαλοβρυσίου με άφορμη το νερό πρέπει να βρεθεί τρόπος να εξομαλυνθεί. Με διώξεις, μηνύσεις, τραθήγματα σε ανακρίσεις και δικαστήρια, οι αντιθέσεις οξύνονται. Ο κίνδυνος δυσάρεστων συνεπειών είναι πολύ μεγάλος.

Οι κάτοικοι των δύο χωριών είναι γείτονες. Συναντώνται καθημερινά στο δρόμο και στα χωράφια. Θα πρέπει να καλημερίζονται και να συζητούν για τις δουλειές τους και τα άλλα ενδιαφέροντά τους. Δεν πρέπει να βλέπει ο ένας τον άλλο σαν εχθρό.

Η Νομαρχία θα πρέπει να επέμβει, να βρει τον τρόπο για το σταμάτημα των διώξεων και τη δημιουργία κλίματος καλής γειτονιάς.

ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΒΙΑΝΝΟΥ

Από τους μαθητές του Λυκείου Βιάννου πήραμε το παρακάτω γράμμα. «... Τά Προεδρεία του Λυκείου Βιάννου αποφασίσαμε να πλουτίσουμε λίγο τη Σχολική μας Βιβλιοθήκη, γιατί τα βιβλία που υπάρχουν είναι πολύ παλιά και ως επί το πλείστον μόνο ιστορικά.

Τα παιδιά διψούν για μια καλύτερη και άνετη μόρφωση που δεν τους προσφέρεται.

Στη Βιβλιοθήκη π. χ. δεν υπάρχουν βιβλία του Καζαντζάκη, του Λουντέμη, του Ρίτσου, του Βενέζη, του Μυριβήλη και τόσων άλλων πεζογράφων και ποιητών.

Για να γίνει όμως αυτό θέλουμε πολλά χρήματα και επειδή το Σχολικό μας Ταμείο είναι πτωχό και δεν έχει να μάς τα προσφέρει, απευθυνθήκαμε σε όρισμένους οργανισμούς, στο Σύλλογο γονέων και κηδεμόνων και όπου άλλοι μπορούσαμε...»

Είναι συγκινητική η προσπάθεια των παιδιών, που γράφουν το παραπάνω γράμμα, για την μόρφωσή τους. Δίπλα στα μαθήματα που τους προσφέρει το Σχολείο νιώθουν την ανάγκη να πλατύνουν τις γνώσεις τους, να διαβάσουν περισσότερα απ' όσα τους δίνονται. Τις ελεύθερες ώρες που μπορούν να εξοικονομήσουν από τα μαθήματα θέλουν να τις περάσουν πάλι με διάβασμα. Όμως δε βρίσκουν βιβλία νέα, σύγχρονα εκδόσεις, νεοέλληνες λογοτέχνες. Πώς να τους γνωρίσουν; Με τα λίγα αποσπάσματα που έχουν τα Αναγνωστικά τους; Δε γίνεται. Κι αφού το Σχολείο δεν έχει τη δύναμη να τους τα προσφέρει, ζητούν τη βοήθεια όλων μας.

Κάνουμε έκκληση σ' όλους τους συνεπαρχιώτες. Καθένας, στο βαθμό των δυνάμεων του, ας ενισχύσει την προσπάθεια των παιδιών.

Μα και το Υπουργείο Παιδείας, από τις εκατοντάδες δι-

βλία που κάθε τόσο αγοράζει και μοιράζει, ας στείλει μερικά απ' αυτά και στη Βιβλιοθήκη του Λυκείου Βιάννου.

Η ΜΠΑΝΑΝΑ

Ανάστατοι είναι οι μπανανοκαλλιεργητές της επαρχίας μας, όπως και των άλλων περιοχών. Άφορμη ή απόφαση του υπουργού Έμπορου να επιτρέψει την εισαγωγή ξένης μπανάνας, για να χτυπήσει την τιμή της ντόπιας.

Μεγάλο λάθος του κ. Υπουργού. Η τιμή της μπανάνας μπορεί να κτυπηθεί μόνο με μέτρα προστατευτικά της καλλιέργειας. Τέτοια είναι: Έξασφάλιση ευνοϊκών συνθηκών και μέσων για τη παραγωγή, ώστε να κατέχει το κόστος. Οργάνωση στη διακίνηση του προϊόντος, ώστε να περιοριστεί πολύ η απόσταση της τιμής που προσφέρει ο παραγωγός και της τιμής που αγοράζει ο καταναλωτής.

Τα μέτρα του κ. υπουργού οδηγούν στην εγκατάλειψη των καλλιεργειών και τη δημιουργία στρατιών ανέργων, την εγκατάλειψη της υπαίθρου με τη μετανάστευση και τη δημιουργία κοινωνικού προβλήματος.

Το καταναλωτικό κοινό πρέπει να προστατευτεί. Τα παιδιά μα και οι μεγάλοι πρέπει να φάνε μπανάνες φτηνές. Μα όχι με τα μέτρα που παίρνει ο κ. Υπουργός, γιατί είναι ημίμετρα και δημιουργούν σοβαρές επιπτώσεις.

ΟΙ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ

Σ' όλα τα χωριά της Επαρχίας ξεκίνησαν για το μάζωμα των λίγων ελιών που υπάρχουν φέτος.

Από πολλές μέρες, όσοι καλλιεργούν αγγούρια, αρχίζουν να κόβουν και να τα προ-κθούν στο Ήρακλειο και την Αθήνα. Η τιμή τους είναι γύρω στις 18 δραχμ. το κιλό. Οι τομάτες είναι κι αυτές

ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟΣ

Συνέχεια από τη σελίδα 1
 ύστρακα και δείχνουν ότι ήταν κέντρο λατρείας από την Προμινωική έως και την γεωμετρική εποχή. Και ρωμαϊκά ύστρακα έχουν σημειωθεί. Κατά την τουρκοκρατία ήταν καταφύγιο των Βιαννιτών και κρυφώνες τιμαλφών και προικών. Λέγεται από τους παλαιότερους πως μέσα σ' αυτό, σε περιόδους καταφυγής, γινόταν θεία λειτουργία, σε φυσικό και κάπως διευθετημένο θωμό, ο οποίος χρησιμοποιείτο και στην αρχαιότητα για τη λατρεία άσφαλως Κουροτρόφου θεότητας. Το σπήλαιο είναι σημαντικό, δεν έχει όμως καλὰ εξερευνηθεί και ίσως κρύβει πολλά. Για να το επισκεφθεί κανείς, πρέπει να είναι ψύχραιμος, γιατί η είσοδος είναι απόκρημνη, ψηλή (1,70 μ. περίπου) και πρέπει κανείς να έρπει στο έδαφος τουλάχιστον 20 μέτρα. Έπειτα στενεύει άκρως περισσότερο, μετά είναι πλατύ, αλλά απόκρημνο και ολισθηρό, λόγω υπόγειων υδάτων. Γεμάτο

έτοιμες σε πολλά περδύλια. Οι παραγωγοί κόβουν καθημερινά και στέλνουν στις Λαχαναγορές Ήρακλείου και Αθηνών με τιμή γύρω στις 8 δραχμ. το κιλό.

Οι μπανανοπαραγωγοί είναι ανάστατοι, ύστερα από την απόφαση του Υπουργού Έμπορου να επιτρέψει την εισαγωγή ξένης μπανάνας.

ΤΑ ΠΗΓΑΔΙΑ ΤΟΥ ΚΕΡΑΤΟΚΑΜΠΟΥ

Μας πληροφορούν πως στο Πηγάδι της Κιωνότητας στον Κερατόκαμπο, μα και σε πολλά άλλα, εισχώρησε θαλασσινό νερό. Αιτία, η ανομβρία των τελευταίων χρόνων, μα πιο πολύ η διάνοιξη πηγαδιών κάτω από τα μέτρα που καθορίζει η υπεύθυνη υπηρεσία. Με την συνεχή άντληση πέραν από τη δυναμικότητα της περιοχής, εξαντλούνται τα υπόγεια νερά και ανοίγει ο δρόμος για να εισχωρήσει η θάλασσα και να γίνει το νερό των πηγαδιών ακατάλληλο για πόσιμο μα και για ποτισμό.

Ο κίνδυνος αυτός υπάρχει για όλη την παραλία. Γι' αυτό θα πρέπει να τηρούνται τα υποδεικνυόμενα από την υπηρεσία μέτρα βάθους. Κάθε πλεονεξία μπορεί προς στιγμήν να φέρει μικρά όφελη, μα ακολουθεί αργότερα η τέλεια καταστροφή. Ο καθένας λοιπόν χωριστά κι όλοι μαζί ας περιφρουρήσουμε την άνοχη των πηγαδιών της παραλίας για το άτομικό του καθενός μα και το γενικότερο συμφέρον.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ «ΜΕΣΟΧΩΡΙΑΝΟΥΣ»

Από την πληθώρα του λαογραφικού υλικού, τις παραδόσεις, τ' ανέκδοτα, τις παροιμίες, τα αινίγματα που υπάρχουν στην επαρχία μας, έχουμε γράψει μέχρι σήμερα ένα μικρό μέρος. Με μια ματιά σ' αυτά διαπιστώνουμε πως το μεγαλύτερο μέρος τους αναφέρεται στην περιφέρεια της Βιάννου και του Χόνδρου. Υπάρχουν όμως σ' όλα τα χωριά. Τα Β. Ν. είναι έφημερίδα όλων των χωριών της Επαρχίας. Γι' αυτό επιθυμούμε στις στήλες τους ν' αντιπροσωπεύονται, διαδοχικά έστω, όλα τα χωριά. Σ' όλα υπάρχουν οι κατάλληλοι συνεπαρχιώτες που μπορούν να βοηθήσουν σ' αυτό.

Ίδιαίτερα παρακαλούμε τους δασκάλους και τους μαθητές του Γυμνασίου των μέσα χωριών, μα και κάθε άλλον που μπορεί να μάς βοηθήσει στην προσπάθεια αυτή. Πιστεύουμε πως μ' αυτό τον τρόπο θα προσφέρουν πολλά στον τόπο. Περιμένουμε.

νυκτερίδες, σκοτεινό και δαιδαλώδες, εμπνέει το φόβο.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ (1669 — 1898) ακολουθούσε την μοίρα του υπόλοιπου Κρητικού λαού. Φαίνεται πως ήταν διοικητικό κέντρο. Έδρα μτέη, άγα, είχε Καρακλι (τουρκική αστυνομία). Το 1834 είχε 103 χριστιανικές και 90 τουρκικές οικογένειες. Το 1881 είχε 918 χριστιανούς και 335 Τούρκους. Οι Τούρκοι είχαν τις καλύτερες περιουσίες, Μπαϊλάδες — Βακούφικα. Οι Χριστιανοί είχαν τα πιο φτωχά μέρη. Όλοι σχεδόν οι κάτοικοι ήταν γεωργοί και κτηνοτρόφοι. Και έδω ή τουρκοκρατία, σαν θραχνάς, έβαρυνε στα στήθη των Βιαννιτών. Καταπιέσεις και πολλοί εξισλαμισοί. Φαίνεται πως έγιναν και συγκρούσεις με τους άποχωρόντες Ένετούς και τους Έλληνες από τη μια μεριά και τους Τούρκους από την άλλη. Δυτικά και πάνω από τη Βιάννο ήταν η «Ακρόπολη», το φρούριο, «ή Κορακιά» ή «Καλές» όπως λέγεται και σήμερα. Εκεί ήταν στρατός και γύρω από το φρούριο, στο Πετρούνη και Λιοντάρι, φαίνεται πως έμεναν οι πιο καλές οικογένειες, εθνικές και χριστιανικές. Παλιός θρύλος λέει για την αρχοντοπούλα, που ύφαινε στον άργαλειό της την ώρα που πατούσαν οι Τούρκοι τη Βιάννο, που χάθηκε στις σπηλιές της Κορακιάς, και βρίσκεται εκεί, απ' όπου ακούεται πολλές φορές τραγουδι, της άρχοντισσας, πεταλιές του άργαλειού της και καμπάνα μέσα στο θράχο, κυρίως όταν μαίνονται τα στοιχεία της φύσεως, φυσά δυνατός βοριάς και άνεμοβρόχι. Θρύλοι παλιοί, λένε πως στην Κορακιά ή γύρω απ' αυτή, είναι κρυμμένοι οι θησαυροί των Βενετών που δεν μπόρεσαν να τους πάρουν μαζί τους. Πολλές γενιές Βιαννιτών, σ' όνειρό τους και στα ξύπνια τους έβλεπαν πως βρήκαν το θησαυρό τ' Αράπη στην Κορακιά, συγχύζοντας κάπως τον «Αράπη» — Σαρακηνό με το Βενετό κατακτητή.

Τα πρώτα χρόνια της τουρκοκρατίας και τα τελευταία της βενετοκρατίας, έμασίτιζαν τα Νότια παράλια της Βιάννου οι περατές, Άλγερινοί, Μπαρμπατζοί, Σαρακηνοί με ένα θύμα. Τρομεροί, κάνανε απόβαση νύκτα στο

Γιαλό, έβγαίνουν στα χωριά και ρήμαζαν, κυριολεκτικά τον τόπο. Τόσο φοβέροι φαίνεται πως ήταν οι περατές αυτοί, που τους θεωρούσαν όχι ανθρώπινα πλάσματα, αλλά δαίμονες της κόλασης. Τους ήθελαν «Μαύρους», φοβερούς στην όψη, με μάτια που πετούσαν φωτιές, με μεγάλα σπαθιά, σιδερένιες πανοπλίες, που έσφηναν άλυσιδες για να δένουν μ' αυτές και να παίρνουν νέες και νέους στη σκλαβιά. Φαίνεται πως μάζευαν τους σκλάβους σε μια τοποθεσία λίγο Ν. Δ. της Βιάννου, που λέγεται και σήμερα «Σκαλαβό».

Συνέχισε τον κλεφτοπόλεμο, όπως και στα προεπαναστατικά χρόνια, και περιορίστηκε μόνο εις την προστασία της επαρχίας του από τις αυθαιρέσεις και τα κακουργήματα των Τούρκων και γιανι- (Συνεχίζεται)

ΤΟ ΨΕΥΧΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ

Όταν σκεφτήκαμε την έκδοση έκτακτου φύλλου των Β. Ν. για τον Κονδυλάκη, δεν φανταστήκαμε ποσα μπορούν να γραφτούν γι' αυτόν που τόσο έκανε γνωστό το όνομα της Βιάννου σ' όλη την Ελλάδα. Δεύτερη σκέψη μας ήταν το φύλλο για τον Κονδυλάκη να γίνει σε σχήμα περιοδικού με 16 σελίδες και να κυκλοφορήσει τον περασμένο Ιούλιο.

Όμως η μία συνεργασία έρχοταν μετά την άλλη. Προχωρήσαμε για δεύτερο και τρίτο δεκαεξασέλιδο. Μα πάλι δεν άρκοσαν. Έτσι φτάσαμε στην έκτύπωση ενενήντα περίπου σελίδων. Σταματήσαμε όμως έδω, γιατί θα 'παίρνε πολύ μακρός και το κόστος θ' ανέβαινε πολύ ψηλά.

Τώρα διβλιοδετείται και θ' αρχίσει να στέλνεται σ' όλους τους συνδρομητές των Β. Ν. δωρεάν, όπως υποσχεθήκαμε την άρχη.

Για να καλύψουμε τα έξοδα έκτύπωσής του μα και τη συνέχιση της έκδοσης των Β. Ν., θα παρακαλέσουμε όσους δεν έστειλαν μέχρι σήμερα τη συνδρομή του πρώτου χρόνου κι επιθυμούν τη συνέχιση της αποστολής τους, να τη στείλουν με ταχυδρομική επίταγή στη διεύθυνση της εφημερίδας. Μα και για το δεύτερο χρόνο, αφού ήδη φτάσαμε στο τέταρτο φύλλο του, θα παρακαλέσουμε για την αποστολή της συνδρομής απ' όσους μέχρι σήμερα δεν την έστειλαν.

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟ ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟΥ

Στις 30 Οκτωβρίου έγινε η έτήσια Γενική Συνέλευση του Έλλαιουργικού Συνεταιρισμού Άνω Βιάννου.

Θέματα της Συνελεύσεως: Θέμα δανεισμού, Προϋπολογισμού, Ίσολογισμού. Έγκριση πεπραγμένων και δαπανών. Ανακοίνωση των πορισμάτων από τον έλεγχο του έσπτη της ΑΤΕ κ. Γεωργίου Παναγιωτάκη και του λογιστή της Ένώσεως κ. Νίκου Κορνηλάκη. Ανακοίνωση έλέγχου του Έποπτικού Συμβουλίου. Απολογισμός Διοικητικού Συμβουλίου.

Στο τέλος έγιναν εκλογές νέου Διοικητικού και Έποπτικού Συμβουλίου με παρόντα η εξουσιοδοτημένα 102 μέλη.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέχτηκαν οι:

Ιωάννης Μ. Μπριντάκης, Πρόεδρος.

Ιωάννης Έμμ. Σπανάκης, αντιπρόεδρος.

Έμμανουήλ Στ. Μπιτσάκης, συμπρόεδρος.

Και οι:

Έμμανουήλ Ν. Κοντονασάκης, Ιωάννης Χρ. Παπαδημητράκης και Χαράλαμπος Ι. Παπαδημητράκης, μέλη.

Για το Έποπτικό Συμβούλιο εκλέχτηκαν οι:

Νίκος Κατσαράκης, Προϊστάμενος, Γεώργιος Ν. Παπαδημητράκης αναπληρωτής και ο Έμμανουήλ Γ. Κονδυλάκης, σύμβουλος.

Ο ΚΑΙΡΟΣ

Δεν πάει και τόσο καλά ο χειμώνας στην επαρχία μας φέτος. Βρισκόμαστε στα μέσα του Δεκέμβρη κι όμως η βροχή που έχει πέσει είναι πολύ λίγη. Σ' όλο τον τελευταίο μήνα μόλις 15 χιλιστά βροχόπτωση δείχνει το βροχομέτρο του Γυμνασίου για να φτάσει συνολικά τα 8,2 έκταστα μέχρι 10 Δεκεμβρίου.

Τα «Β.Ν.» στέλιονται στους συνεπαρχιώτες που μένουν έξω από την Επαρχία ταχυδρομικά σε όσους μπορούσαμε να έχουμε τη διεύθυνσή τους. Όσοι δεν τα παίρνουν κι επιθυμούν ας μάς γράψουν. Όσοι μένουν στην Επαρχία ας παίρνουν από τους κατά χωριό ανταποκριτές ή να μάς γράψουν να τους στέλνονται ταχυδρομικά.

Πώς ψήφισαν οι συνεπαρχιώτες μας στις 20 του Ν)βρη

ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ	ΕΓΚΥΡΑ	ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ		ΠΛ. ΣΟ. Κ.	ΣΥΜΜΑΧΙΑ	Κ. Κ. Ε.	ΕΘΝ. ΠΑΡΑΤΑΞΗ	ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ			ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΟΙ
		ΕΙ	ΔΗ. Κ.					Ε. Κ. Κ. Ε.	Λ. Δ. Ε.		
Άγιος Βασίλειο	509	88	239	101	4	72	2	1	2	—	—
Άμιρά	438	106	107	200	1	17	5	1	1	—	—
Άνω Βιάννου ανδρών	561	162	58	218	15	88	4	12	—	4	—
Άνω Βιάννου Γυναϊκών	585	163	62	234	15	90	10	9	1	1	—
Βαχού	195	67	52	61	—	10	5	—	—	—	—
Καλαμίο	343	86	81	164	—	8	—	4	—	—	—
Κάτω Βιάννου	201	41	30	92	3	26	5	3	1	—	—
Κάτω Σύμης	184	40	16	116	—	1	7	4	—	—	—
Κεφαλοβρυσίου	246	107	47	68	—	17	7	—	—	—	—
Πεύκο	257	37	21	145	—	53	—	1	—	—	—
Συκολόγου	364	153	100	107	—	3	1	—	—	—	—
Χόνδρου	385	150	145	55	4	5	7	18	—	1	—
Σύνολο	4268	1200	958	1561	42	390	53	53	5	6	—